

LECTIO IX: Η ΕΓΚΑΘΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τον 6ο αιώνα π.Χ. η Ρώμη περιέρχεται στην ετρουσκική κυριαρχία. Οι τελευταίοι βασιλιάδες της, οι Ταρκύνιοι, είναι Ετρούσκοι. Γύρω στα 510 π.Χ. όμως ο Ταρκύνιος ο Υπερήφανος (Tarquinius Superbus) εκδιώκεται από τη Ρώμη και εγκαθιδρύεται η «δημοκρατία» ή, όπως έλεγαν οι Ρωμαίοι, η ελεύθερη πολιτεία (liberare publica). Οι Ρωμαίοι δεδίατηρήσαν την ανάμνηση του ξένου ζυγού, μόνο την ανάμνηση της βασιλείας. Την εκδίωξη του Ταρκυνίου τη συνέδεσαν με την προσβολή που έκανε ο γιος του Σέξτος (Sextus) στη γυναίκα του Ταρκυνίου Κολλατίνου (Tarquinius Collatinus) Λουκρητία, με αποτέλεσμα Ιούνιος Βρούτος (Iunius Brutus) να καλέσει το λαό σε εξέγερση. Η στάση της Λουκρητίας προβαλλόταν στη Ρώμη ως υπόδειγμα γυναικείας αρετής (pudicitia). επισημαίνουμε ακόμη ότι στην περίοδο της δημοκρατίας οι λέξεις rex (βασιλιάς) και regnum (βασιλείο) είχαν έντονα αρνητικό περιεχόμενο.

ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini, laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit. Brutus ex vulnere dolore magno cultrum extrahit et delictum punire parat. Populum concitat et Tarquinio imperium adimit. Liber iam populus Romanus duo consules, Iunium Brutum et Tarquinium Collatinum,	Ο Ταρκύνιος ο Υπερήφανος, ο έβδομος και τελευταίος από τους βασιλιάδες, με αυτόν τον τρόπο την εξουσία χάνει. Ο γιος του Σέξτος Ταρκύνιος την τιμή της Λουκρητίας, της γυναίκας του Κολλατίνου προσβάλλει. Ο άντρας της και ο πατέρας της και ο Ιούνιος Βρούτος αυτήν περίλυπη βρίσκουν. Σε αυτούς η γυναίκα με δάκρυα την προσβολή αποκαλύπτει και με ένα μαχαίρι τον ίδιο τον εαυτό της σκοτώνει (σκοτώνεται / αυτοκτονεί). Ο Βρούτος από την πληγή με μεγάλο πόνο το μαχαίρι βγάζει / τραβά έξω και το έγκλημα να τιμωρήσει ετοιμάζεται. Το λαό ξεσηκώνει και από τον Ταρκύνιο την εξουσία αφαιρεί. Ελεύθερος πια ο ρωμαϊκός λαός δύο υπάτους, τον Ιούνιο Βρούτο και τον Ταρκύνιο Κολλατίνο να εκλέξει αποφασίζει.

deligere constituit.	
----------------------	--

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ

septimus: < septem ≈ ἑπτά

regum: > ρήγας· πρβ. *rēgīna*, *rēgius*

modo: πρβ. μόδα, μοντέλο << ιτ.

imperium: *impero*· ιμπεριαλισμός << γαλλ.

femina: θη-λυκός, θη-λάζω, *fi-lius*

lacrimis: < δάκρυ-μα

vulnere: ουλή

punire: ποινή ≥ poena

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		
ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΡΗΜΑΤΑ
<u>A' ΚΛΙΣΗ</u> ΘΗΛΥΚΑ ✓ Pudicitia-pudicitiae = τιμή/αγνότητα ✓ Femina-feminae = γυναίκα ✓ Lacrima-lacrimae = δάκρυ ✓ Iniuria-iniuriae = αδικία ✓ Lucretia-Lucretiae = Λουκρητία <u>B' ΚΛΙΣΗ</u> ΑΡΣΕΝΙΚΑ ✓ Tarquinius-Tarquinius/i = Ταρκύνιος ✓ Superbus-Superbi = Υπερήφανος ✓ Sextus-Sexti = Σέξτος ✓ Iunius-Iunii/i = Ιούνιος ✓ Collatinus-Collatini = Κολλατίνος ✓ Brutus-Bruti = Βρούτος ✓ Filius-filii/i = γιος ✓ Maritus-mariti = ο σύζυγος ✓ Culter-cultri = μαχαίρι ✓ Modus-modi = τρόπος ✓ Populus-populi = λαός ΟΥΔΕΤΕΡΑ ✓ Delictum-delicti = έγκλημα ✓ Imperium-imperii/i = εξουσία <u>Γ' ΚΛΙΣΗ</u> ΑΡΣΕΝΙΚΑ ✓ Rex-regis = βασιλιάς ✓ Pater-patris = πατέρας ✓ Dolor-doloris = λύπη/θλίψη ✓ Consul-consulis = ύπατος ΘΗΛΥΚΑ ✓ Uxor-uxoris = η σύζυγος ΟΥΔΕΤΕΡΑ ✓ Vulnus-vulneris = τραύμα	<u>B' ΚΛΙΣΗ</u> ✓ Romanus-Romana-Romanum = ρωμαϊκός ✓ Duo-duae-duo = δύο(απόλυτο αριθμητικό) ✓ Septimus-septima-septimum = έβδομος-η-ο(τακτικό αριθμητικό) ✓ Ultra = πέρα(επίρρημα) Uterior-ulterior-ulterius = εξώτερος Ultimus-ultima-ultimum = τελευταίος-α-ο/έσχατος ✓ Maestus-maesta-maestum = περίλυπος Maestior-maestior-maestius Maestissimus-maestissima-maestissimum ✓ Magnus-magna-magnum = μεγάλος Maior-maior-maius Maximus-maxima-maximum ✓ Liber-libera-liberum = ελεύθερος Liberior-liberior-liberius Liberrimus-liberrima-liberrimum	<u>A' ΣΥΖΥΓΙΑ</u> ✓ Paro-paravi-paratum-parare = ετοιμάζομαι ✓ Concito-concitavi-concitatum-concitare = ξεσηκώνω/εγείρω <u>Γ' ΣΥΖΥΓΙΑ</u> ✓ Perdo-perdidi-perditum-perdere = χάνω ✓ Laedo-laesi-laesum-laedere = προσβάλλω ✓ Interficio-interfeci-interfectum-interficere = σκοτώνω/καταστρέφω ✓ Extraho-extrahi-extractum-extrahere = βγάζω/τραβώ ✓ Adimo-ademi-ademptum-adimere = αφαιρώ ✓ Deligo-delegi-delectum-deligere = εκλέγω ✓ Constituo-constitui-constitutum-constituere = αποφασίζω <u>Δ' ΣΥΖΥΓΙΑ</u> ✓ Invenio-inveni-inventum-invenire = βρίσκω ✓ Aperio-aperui-apertum-aperire = αποκαλύπτω ✓ Punio-punivi-punitum-punire = τιμωρώ
ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ	ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ	ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ
✓ et = και(συμπλεκτικός) ✓ atque = και(συμπλεκτικός)	✓ Cum+αφαιρετική ✓ Ex+αφαιρετική	✓ Iam = πια (χρονικό)
ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ		
✓ Hic-haec-hoc = αυτός-η-ο(δεικτική) ✓ Ipse-ipsa-ipsum = ο/η/το ίδιος-α-		

ο(οριστική) ✓ Is-ea-id = αυτός-η-ο(οριστική) ✓ Ille-illa-illud = εκείνος-η-ο(δεικτική) ✓ Se = εαυτόν-η-ο(προσωπική)		
--	--	--

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ	ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ
Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό	
Tarquinius: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης Tarquinius-Tarquiniī/i Superbus: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης Superbus-Superbī septimus: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του αριθμητικού επιθέτου β' κλίσης septimus-septima-septimum atque: συμπλεκτικό σύνδεσμος ultimus: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του επιθέτου υπερθετικού βαθμού β' κλίσης ultimus-ultima-ultimum regum: γενική πτώση, πληθυντικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού γ' κλίσης rex-regis hoc: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος της δεικτικής αντωνυμίας hic-haec-hoc modo: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης modus-modi imperium: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, ουδέτερο γένος του ουσιαστικού β' κλίσης imperium-imperii/i perdit: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος ενεστώτας, ενεργητική φωνή του ρήματος γ' συζυγίας perdo-perdidi-perditum-perdere	perdit:ρήμα Tarquinius Superbus: υποκείμενο στο perdit septimus: ονοματικός ομοιόπτωτος προσδιορισμός παράθεση στο Tarquinius Superbus ultimus: ονοματικός ομοιόπτωτος προσδιορισμός παράθεση στο Tarquinius Superbus regum: γενική διαιρετική από τα septimus & ultimus imperium: αντικείμενο στο perdit modo: αφαιρετική του τρόπου hoc: ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο modo.
Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini laedit: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό	
Filius: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης filius-filii/i eius: γενική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος της οριστικής αντωνυμίας is-ea-id Sextus: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης Sextus-Sexti Tarquinius: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης Tarquinius-Tarquiniī/i pudicitiam: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης pudicitia-pudicitiae Lucretiae: γενική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό	laedit: ρήμα filius: υποκείμενο στο laedit eius: γενική κτητική στο filius Sextus Tarquinius: ονοματικός ομοιόπτωτος προσδιορισμός, επεξήγηση στο filius, pudicitiam: αντικείμενο στο laedit Lucretiae: γενική κτητική στο pudicitiam uxoris: ονοματικός ομοιόπτωτος προσδιορισμός, παράθεση στο Lucretiae Collatini: γενική κτητική στο uxoris.

γένος του ουσιαστικού α' κλίσης Lucretia-Lucretiae uxoris: γενική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού γ' κλίσης uxor-uxoris Collatini: γενική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης Collatinus-Collatini laedit: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος ενεστώτας, ενεργητική φωνή του ρήματος γ' συζυγίας laedo-laesi-laesum-laedere	
Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό	
Maritus: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης maritus-mariti et: συμπλεκτικός σύνδεσμος pater: : ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού γ' κλίσης pater-patris et: συμπλεκτικός σύνδεσμος Iunius: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης Iunius-Iunii/i Brutus: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης Brutus - Bruti eam: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος της οριστικής αντωνυμίας is-ea-id maestam: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του επιθέτου β' κλίσης maestus-maesta-maestum inveniunt: γ' πληθυντικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος ενεστώτας, ενεργητική φωνή του ρήματος δ' συζυγίας invenio-inveni-inventum-invenire	inveniunt: ρήμα maritus: υποκείμενο στο inveniunt pater: υποκείμενο στο inveniunt Iunius Brutus: υποκείμενο στο inveniunt eam: αντικείμενο στο inveniunt, maestam: κατηγορούμενο στο eam
Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό	
Illis: δοτική πτώση, πληθυντικός αριθμός, αρσενικό γένος της δεικτικής αντωνυμίας ille-illa-illud femina: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης femina-feminae cum: πρόθεση + αφαιρετική lacrimis: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης lacrima-lacrimae	aperit: ρήμα femina: υποκείμενο στο aperit illis: έμμεσο αντικείμενο στο aperit iniuriam: άμεσο αντικείμενο στο aperit cum lacrimis: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει τρόπο.

iniuriam: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού α΄ κλίσης iniuria-iniuriae aperit: γ΄ ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος ενεστώτας, ενεργητική φωνή του ρήματος δ΄ συζυγίας aperio-aperui-apertum-aperire	
et cultro se ipsam interficit: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό	
et: συμπλεκτικός σύνδεσμος cultro: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του συγκοπτώμενου ουσιαστικού β΄ κλίσης culter-cultri se: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος της προσωπικής αντωνυμίας γ΄ προσώπου se ipsam: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος της οριστικής αντωνυμίας ipse-ipsa-ipsum interficit: γ΄ ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος ενεστώτας, ενεργητική φωνή του ρήματος γ΄ συζυγίας interficio-interfeci-interfectum-interficere	interficit: ρήμα femina: εννοούμενο υποκείμενο στο interficit se: αντικείμενο στο interficit ipsam: ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο se cultro: αφαιρετική του οργάνου / αφαιρετική οργανική του μέσου
Brutus ex vulnere dolore magno cultrum extrahit: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό	
Brutus: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β΄ κλίσης Brutus - Bruti ex: πρόθεση + αφαιρετική vulnere: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, ουδέτερο γένος του ουσιαστικού γ΄ κλίσης vulnus-vulneris dolore: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού γ΄ κλίσης dolor-doloris magno: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του επιθέτου β΄ κλίσης magnus-magna-magnum cultrum: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του συγκοπτώμενου ουσιαστικού β΄ κλίσης culter-cultri extrahit: γ΄ ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος ενεστώτας, ενεργητική φωνή του ρήματος γ΄ συζυγίας extraho-extraxi-extractum-extrahere	extrahit: ρήμα Brutus: υποκείμενο στο extrahit, cultrum: αντικείμενο στο extrahit ex vulnere: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει απομάκρυνση dolore: αφαιρετική του τρόπου magno: ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο dolore.
et delictum punire parat: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό	
et: συμπλεκτικός σύνδεσμος delictum: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, ουδέτερο γένος του ουσιαστικού β΄ κλίσης	parat: ρήμα Brutus: εννοούμενο υποκείμενο στο parat punire: τελικό απαρέμφατο ως αντικείμενο στο parat

delictum-delicti punire: απαρέμφατο, χρόνος ενεστώτας, ενεργητική φωνή του ρήματος δ' συζυγίας punio-punivi-punitum-punire parat: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος ενεστώτας, ενεργητική φωνή του ρήματος α' συζυγίας paro-paravi-paratum-parare	Brutus: εννοούμενο υποκείμενο στο punire (ταυτοπροσωπία) delictum: αντικείμενο στο punire.
Populum concitat: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό	
Populum: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης populus-populi concitat: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος ενεστώτας, ενεργητική φωνή του ρήματος α' συζυγίας concito-concitavi-concitatum-concitare	concitat: ρήμα, Brutus: εννοούμενο υποκείμενο στο concitat populum: αντικ στο concitat
et Tarquinio imperium adimit: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό	
et: συμπλεκτικός σύνδεσμος Tarquinio: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης Tarquinius-Tarquiniū/i imperium: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, ουδέτερο γένος του ουσιαστικού β' κλίσης imperium-imperii/i adimit: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος ενεστώτας, ενεργητική φωνή του ρήματος γ' συζυγίας adimo-ademi-ademptum-adimere	adimit: ρήμα, Brutus: εννοούμενο υποκείμενο στο adimit Tarquinio: εμμ.αντικ στο adimit imperium: άμεσο αντικείμενο στο adimit.
Liber iam populus Romanus duo consules, Iunium Brutum et Tarquinium Collatinum deligere constituit.: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό	
Liber: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του επιθέτου β' κλίσης liber-libera-liberum iam: χρονικό επίρρημα populus: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης populus-populi Romanus: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του επιθέτου β' κλίσης Romanus-Romana-Romanum duo: αιτιατική πτώση, πληθυντικός αριθμός, αρσενικό γένος του απόλυτου αριθμητικού duo-duae-duo consules: αιτιατική πτώση, πληθυντικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού γ' κλίσης consul-consulis	constituit: ρήμα, populus: υποκείμενο στο constituit και στο deligere(ταυτοπροσωπία), Romanus: ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο populus liber: επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου στο populus iam: επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου deligere: τελικό απαρέμφατο ως αντικείμενο στο constituit consules: αντικείμενο στο deligere duo: ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο consules Iunium Brutum: ονοματικός ομοιόπτωτος προσδιορισμός επεξήγηση στο duo consules Tarquinium Collatinum: ονοματικός ομοιόπτωτος

Iunium: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης Iunius-Iunii/i Brutum: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης Brutus - Bruti et: συμπλεκτικός σύνδεσμος Tarquinius: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης Tarquinius-Tarquini/i Collatinium: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης Collatinus-Collatini deligere: απαρέμφατο, χρόνος ενεστώτας, ενεργητική φωνή του ρήματος γ' συζυγίας deligo-delegi-delectum-deligere constituit: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος ενεστώτας, ενεργητική φωνή του ρήματος γ' συζυγίας constituo-constitui-constitutum-constituere	προσδιορισμός επεξήγηση στο duo consules
---	---